

ГРОМАДСЬКА ДУМКА, ЇЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ВРАХУВАННЯ У ДЕРЖАВНІЙ ПОЛІТИЦІ

Актуальність дослідження: на сьогоднішній день в Україні громадська думка має велике значення як політичний інститут, що бере участь у здійсненні влади. Це важливий механізм прийняття політичних рішень на всіх рівнях. Оскільки громадська думка виступає знаряддям політики, то її формування є сферою боротьби за владу. В цьому зв'язку складовою частиною політичного процесу можна вважати боротьбу за громадську думку.

Мета: розкриття особливостей громадської думки, її дослідження та врахування в державній політиці.

Об'єкт: громадська думка – як стан масової свідомості і соціальний інститут.

Предмет: механізм формування та функціонування громадської думки в державній політиці.

Модель: громадська думка

Стан дослідження проблеми: дану проблему досліджували такі зарубіжні та вітчизняні дослідники, як і О. Вишняка, В. Городяненко, В. Осовського, А. Ручки, Ю. Сурмі, Фр. Голь-Цендорф, Б. Грушин, В. Житенев, О. Іванов, Р. Кульчер, С. Квятковський, А.-Л. Лоуелл, Ф. Мухаметшинін, Р. Сафаров, Г. Тард, Ф. Тьонніс, В. Хвостов.

Виклад матеріалу: Громадська думка в об'єктивному сенсі – це важливий механізм прийняття політичних рішень на всіх рівнях, її формування є сферою боротьби за владу.

Громадська думка в суб'єктивному сенсі – це сукупність поглядів індивідів стосовно певної проблеми, яка зачіпає інтереси певної групи людей.

Науковці досліджували громадську думку з різних сторін:

- 1) як психологічне (Б. Паршин) чи соціально-психологічне явище (Л.-С. Саністебан);
- 2) як оціночне судження людей, соціальних спільнот (Д. Чесноков, В. Оссовський) чи як судження найкращим чином поінформованих з якогось конкретного питання (У. Маккіннон);
- 3) як стан суспільної свідомості (В. Лапаєва, Є. Вятр);
- 4) як стан масової свідомості (Б. Грушин, О. Якуба);
- 5) як оціночно-пізнавальна діяльність (О. Іванов);
- 6) як розуміння світогляду та почуттів (А. Корнхаузер) чи комплексів і вірувань (В. Хенніс) певної частини суспільства;
- 7) як спосіб репрезентації соціальними суб'єктами своїх потреб та інтересів (Н. Амелін).

В сучасних демократичних країнах одним із загальновизнаних елементів демократії є функціонування суверенної громадської думки.

Загальновизнано, що громадська думка формується у зв'язку з певними подіями, явищами суспільного життя. Це – публічно висловлене й поширене судження, яке містить оцінку і ставлення (приховане чи явне) до якоїсь події, окремих осіб, діяльності різних груп, організацій, що становлять певний інтерес для суспільства [1, с. 10-12]. Громадська думка є виразником масової свідомості. У будь-якому суспільстві ідеї, інтереси, переконання, соціальні уявлення різних великих груп існують не ізольовано одне від одного, а утворюють своєрідний сплав, що визначається як масова свідомість суспільства [2].

У процесі життєдіяльності в людей формуються погляди, почуття, які відображають їх становище в суспільстві. Вони відображають не природу та її закономірності, а різні сфери суспільного життя: виробництво і розподіл, сім'ю і добробут, національні і класові відносини, освіту і культуру, державу і релігію тощо. Сукупність поглядів людей на ці фактори складає суспільну свідомість.

Визначальним у виникненні і розвитку суспільної свідомості є матеріальні умови життя суспільства. Слідом за зміною суспільного буття людей змінюється суспільна свідомість [3].

На формування суспільної свідомості опосередкований вплив здійснюють держава, політичні, правові відносини тощо. Якщо не враховувати цей вплив на суспільну свідомість, а виводити її безпосередньо з виробництва і виробничих відносин, то це може призвести до спрощення і вульгаризації в соціології. В цьому випадку важко, а то й зовсім неможливо зрозуміти погляди, настрої, ідеї, теорії, що виникають на певному етапі розвитку суспільства

Громадська думка — це специфічний вияв масової свідомості, що виражається в оцінках (вербальних і невербальних) і характеризує ставлення людей до суспільно значущих подій і фактів, актуальних проблем суспільного життя [4].

Термін "громадська думка" з'явився досить давно. У 1266 р., коли виник англійський парламент, він відразу ж став місцем жорсткого протистояння англійського дворянства з королівською владою. Саме у процесі цього протистояння, у другій половині XIII ст., і з'явився термін "громадська думка" на позначення моральної підтримки населенням країни дій парламенту. Поступово цей термін став загальноживаним. Однак сам феномен громадської думки є давнішим за термін, який його позначає. Громадська думка існує так давно, як і людське суспільство. Адже саме громадська думка формувала й утверджувала традиції, норми, звичаї, форми заохочення і покарання в перших людських спільнотах.

На різних етапах розвитку суспільства, у різних типах суспільств за різних політичних режимів (тоталітарних, ліберальних, демократичних) вияв громадської думки як соціальної інституції має свої особливості. Так, за тоталітарних режимів вона є безсилою, за ліберальних – береться до уваги за можливістю і тільки за демократичного правління стає дійовою силою, впливаючи на всі процеси суспільного життя. Взагалі, для того, щоб оцінити роль громадської думки як соціальної інституції та її взаємодію з різними видами влади, російський вчений О. Іванов пропонує уявити країні, або протилежні типи такої взаємодії. Дослідник виокремлює зокрема два типи зазначених відносин: патерналістський і заснований на принципах соціального партнерства

Участь у мітингах, протестах, походах, акціях, демонстраціях та страйках також належить до одного з каналів вираження громадської думки. Слід зауважити, що в останній час практика проведення різноманітних акцій привертання уваги до проблеми, а також протестних заходів, демонстрацій та зборів значно пожвавилася у порівнянні з попередніми роками. Інша річ, який вплив вони мають на проведення управлінської діяльності тими органами влади до яких звертаються і яким показують свою позицію.

Що ж до засобів масової інформації як каналу артикуляції громадської думки, то існує тісний взаємозв'язок медіа-ресурсів та громадської думки, які часто доповнюють і зумовлюють один одного.

Ще одним специфічним каналом висловлення громадської думки є лобізм. Сьогодні про лобізм в Україні говорять нечасто, а коли й згадують, то в досить таки негативному контексті, прирівнюючи до корупційних дій. На сьогодні в Україні, хоча й існує вже певна напрацьована схема лобіювання у парламенті інтересів чималих бізнесових груп, відповідні відносини так і не врегульовані на законодавчому рівні [7].

Висновки: Громадська думка – це та реальність, поза якою немає ні існування, ні розвитку суспільства, що складається зі спільноти, громадських організацій, поза якою не може здійснюватися процес соціалізації особистості.

Список використаних джерел:

1. Яценко В. А. *Громадська думка в системі механізмів державного управління* : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Яценко В. А.; М-во регіон. розвитку та буд-ва України, Акад. муніцип. упр. — К., 2010.
2. Горшков М. *Общественное мнение : История и современность* / М. Горшков. – М. : Политиздат, 1988.
3. Мак-Комбс М. *Встановлення пріоритетів: масмедії та громадська думка* / Пер. з англ. М.Давиденко. — К. : К.І.С.

4. *Громадська думка: теоретичні та методичні проблеми дослідження* / [Вовк В.М., Матусевич В.А., Оссовський В.Л. та ін.]; За заг. ред. В.Л.Оссовського; НАН України. Ін-т соціол. — К. : Стилюс, 2001.
5. Гончарук Т. В., Шумка М. Л. Рефлексія феномену грошей / Тетяна Вікторівна Гончарук, Михайлина Леонівна Шумка // Матеріали Міжнародних філософсько-економічних читань 20-21 травня 2009 року, Львів. — С. 89-94.
6. . Гончарук, Т. В. Філософія сучасного українця у форматі інноваційного суспільства / Т. В. Гончарук // Наукові записки. Сер. Філософія. — Острого : Національний університет «Острозька академія», 2011. — Вип. 9.
7. Гончарук, Т. Персоналістська філософія та її різновиди / Т. Гончарук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Філософія. — 2005. — № 13. — С. 26-30.
8. Гончарук, Т. В. Методологічні аспекти дослідження особливостей українського персоналізму / Т. В. Гончарук // Мандрівець. — 2013. — № 6..
9. Иванов О. И. Общественное мнение и власть / Иванов О. И. // Социально-политический журнал — 1993. — № 7.
10. Козьма В. Трансформація політичних інститутів в умовах демократизації / В. Козьма // Віче. — 2008. — № 2.
11. Кухар І. «Коридорний» лобізм. Чи може в Україні бути інакше? / І. Кухар // День. — 2002. — № 109. — 19 червня.